

Dosarul nr. 2ra-1788/22
2-21077225-01-2ra-21122022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (N. Lupașcu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Panov, O. Cojocaru, M. Anton)

DECIZIE

10 noiembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
judecători

Aliona Miron
Oxana Parfeni
Aliona Donos
Sergiu Daguța
Ion Malanciuc

examinând recursurile declarate de Harti Lidia, reprezentată de avocatul Mocanu Serghei și de Ministerul Justiției,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Harti Lidia împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil și încasarea prejudiciului moral, împotriva deciziei din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 18 mai 2021, Lidia Harti a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției solicitând constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a procesului penal, încasarea din contul bugetului de stat cu titlu de prejudiciu moral suma de 10 000 Euro, precum și cheltuielile de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, din 14 iulie 2015 pe rolul Judecătoriei Chișinău se află cauza penală pe învinuirea lui Lidia Harti de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 186 alin. (2), art. 177 alin. 1/1 din Codul penal. Însă, până în prezent cauza penală nu a fost finalizată printr-o hotărâre definitivă.

A evidențiat reclamanta prevederile art. 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care statuează că, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Prin urmare, consideră că dreptul reclamantei la examinarea cauzei penale într-un termen rezonabil a fost încălcat prin durata excesivă a procesului de peste 6 ani.

A notat că, potrivit art.2 alin. 1 din Legea nr.87 din 21.04.2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă. Astfel, instanța de judecată este obligată a constata încălcarea dreptului subiectiv al reclamantei la examinarea în termen rezonabil a procesului penal inculpată de comiterea infracțiunilor prevăzute de art.186 alin. (2), art. 177 alin.1/1 din Codul penal pentru perioada 14 iulie 2015 – 17 mai 2021.

La fel, pornind de la prevederile art. 2 alin. (6) din Legea nr.87 din 21.04.2011 în coraborate cu prevederile art. 1399, 2036, 2037 din Codul civil, instanța de judecată urmează a încasa din contul bugetului de stat în beneficiu reclamantei cu titlu de prejudiciu moral suma de 10 000 Euro.

A subliniat că, cuantumului prejudiciului moral acordat trebuie să fie corelat cu practica CtEDO care în cazuri similare a acordat cu titlu de daune morale sume analogice. La stabilirea cuantumului prejudiciului moral instanțele de judecată urma să se conducă de practica CtEDO și recomandările CSJ nr. 6 prin care stipulează univoc cuantumul prejudiciului moral care urmează a încasa în litigiile încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil. Nerespectarea practicii CtEDO și recomandările CSJ nr. 6 la examinarea prezentului litigiu va demonstra atitudinea ostilă a magistraților și sabotajul impus de ei, la reformele petrecute în sistemul judecătorec în scopul unificării practicii judiciare.

Prin hotărârea din 06 august 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea depusă de Harti Lidia.

Prin decizia din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Harti Lidia prin intermediul avocatului Mocanu Serghei.

A fost casată hotărârea din 06 august 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și emisă o nouă hotărâre potrivit căreia: a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată depusă de Harti Lidia împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil și încasarea prejudiciului moral.

A fost constatat încălcarea dreptului reclamantei Harti Lidia la examinarea în termen rezonabil a procesului penal nr. 1-268/2017 inculpată de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 186 alin. (2), art. 177 alin.(1/1) din Codul penal pentru perioada 14 iunie - 17 mai 2021.

A fost încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Harti Lidia 100 000 de lei cu titlul de prejudiciul moral. În rest, acțiunea a fost respinsă.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că, examinarea procesului penal a durat din data de 14 iulie 2015 și până la moment, adică peste 6 ani numai în instanța de fond.

Instanța ierarhic inferioară a considerat drept neîntemeiată concluzia primei instanțe despre faptul că examinarea unei cauze penale în instanța de fond pe un termen de peste 6 ani nu reprezintă o încălcare dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil, or în sensul art. 2 alin.(1) și (2) al Legii nr.87 este de înțeles că,

orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei, dacă se constată o atare încălcare.

În conformitate cu art.2036 alin.(1)-(2) din Codul civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial. Articolul 2037 alin.(1) și (2) Cod civil prevede că, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate. Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

Potrivit jurisprudenței CtEDO, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca, partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Drept urmare, reieșind din prevederile art. 2036-2037 din Codul civil, a jurisprudenței CtEDO, instanța de apel a constatat că a fost încălcat dreptul Lidiei Harti la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale, respectiv ultima dispune de dreptul de a repara prejudiciului moral cauzat apelantei prin această încălcare.

Așa fiind, instanța de apel a apreciat că suma de 100 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, este una echitabilă și în măsură de a-i atenua Lidiei Harti suferințele cauzate prin încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei, fiind echitabilă în raport cu criteriile apreciate supra (miza pentru reclamant, comportamentul părților, bună/reaua-credință) și proporțională suferințelor suportate. Totodată, suma de 10 000 Euro solicitată de către Harti Lidia cu titlu de prejudiciu moral este una excesivă, iar despăgubirea în mărime de stabilită de 100 000 de lei, în contextul circumstanțelor invocate reprezintă o despăgubire proporțională vizavi de răspunderea delictuală ce o poartă Statul Republica Moldova la caz.

La 14 noiembrie 2022, Harti Lidia, reprezentată de avocatul Mocanu Serghei a declarat recurs împotriva deciziei din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei contestate în partea respingerii acțiunii, cu pronunțarea unei decizii privind admiterea integrală a acțiunii (f.d. 97-101).

În motivarea recursului a manifestat dezacordul cu decizia instanței de apel reiterând argumentele indicate în cererea de chemare în judecată și cererea de apel.

La 09 decembrie 2022, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea

recursului, casarea deciziei contestate și emiterea unei decizii noi privind menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a manifestat dezacordul cu decizia instanței de apel, invocând că, instanța de apel a interpretat în mod eronat legea și în acest sens a aplicat eronat normele de drept material (art.432 alin. (1), alin. (2), lit. c) din Codul de procedură civilă), la fel a apreciat arbitrar probele la dosar (art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă).

A notat că, în anumite situații acordarea de satisfacții pecuniare nu constituie o regulă generală, dar fiind o excepție de la aceste reguli, or, potrivit art. 5 din Legea nr. 87, simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă în sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral. Respectiv, aplicarea eronată a normelor de drept materiale și procedurale de către instanța de judecată are un efect nociv nu doar pentru societate cât și pentru cadrul legal, din motiv că se creează un precedent care cu trecerea timpului este tot mai greu de remediat.

La fel, a evidențiat că, prin eschivarea sa reclamanta de asemenea a contribuit la durata procedurilor și acest aspect este imputabil conduitei reclamantei, circumstanțe semnificative pentru aprecierea conduitei reclamantei prin prisma jurisprudenței CtEDO (Vayic c. Turciei, parag. 46). La caz nu se observă că ședințele de judecată au fost programate la intervale lungi de timp.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a emis dispozitivul deciziei la 16 iunie 2022.

La 11 octombrie 2022, Curtea de Apel Chișinău a expediat prin intermediul poștei electronice copia deciziei din 16 iunie 2022 (f.d. 94).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, recursul depus de Harti Lidia, reprezentată de avocatul Mocanu Serghei la 14 noiembrie 2022 și de către Ministerul Justiției la 09 decembrie 2022, se consideră depuse în termenul stabilit de lege.

La 21 decembrie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimațiilor copia cererilor de recurs, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f.d. 110). Însă, până în prezent intimații nu și-au valorificat acest drept.

Prin încheierea din 22 februarie 2023 a Curții Supreme de Justiție, recursurile declarate de Harti Lidia, reprezentată de avocatul Mocanu Serghei și de Ministerul Justiției, au fost considerate admisibile.

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art.IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursurile declarate de Harti Lidia, reprezentată de avocatul Mocanu Serghei și de Ministerul Justiției au fost depuse până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursurilor.

Totodată, avînd în vedere că legea procedural civilă, care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă recursul se va examina conform procedurii de judecare a recursului în vigoare la data depunerii acestuia, deoarece după sensul său norma referitoare la temeiuri cuprinde și procedura, or, temeiurile nu pot fi separate de procedura de examinare și soluționare, ele fiind un tot întreg organic.

Verificînd decizia din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate în recurs, pe baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile, Completul de judecată consideră că recursul declarat de Harti Lidia, reprezentată de avocatul Mocanu Serghei urmează a fi respins, iar recursul declarat de Ministerul Justiției este întemeiat și urmează a fi admis, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) și e) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărîrea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Să admită recursul și să modifice decizia instanței de apel și/sau hotărîrea primei instanțe.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, la 18 mai 2021, Lidia Harti a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției solicitînd constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a procesului penal, încasarea din contul bugetului de stat cu titlu de prejudiciu moral suma de 10 000 Euro, precum și cheltuielile de judecată.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea cauzei în fond prin hotărîrea din 06 august 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea depusă de Harti Lidia.

Judecînd în ordine de apel, prin decizia din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Harti Lidia prin intermediul avocatului Mocanu Serghei.

A fost casată hotărîrea din 06 august 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, și emisă o nouă hotărîre potrivit căreia: a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată depusă de Harti Lidia împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil și încasarea prejudiciului moral.

A fost constatată încălcarea dreptului reclamantei Harti Lidia la examinarea în termen rezonabil a procesului penal nr. 1-268/2017, inculpată de comiterea

infracțiunilor prevăzute de art. 186 alin. (2), art. 177 alin.(1/1) din Codul penal pentru perioada 14 iunie 2015 - 17 mai 2021.

A fost încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Harti Lidia, 100 000 de lei cu titlul de prejudiciul moral. În rest, acțiunea a fost respinsă.

Conform art. 2 alin. (1) și (2) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, orice persoană fizică sau juridică care consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată ce vizează constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).

Sarcina nemijlocită de aplicare a dispozițiilor legii enunțate, prin stabilirea mărimii reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea drepturilor sus-menționate, le revine instanțelor de judecată în fiecare caz individual, conform regulilor de competență jurisdicțională, specificate la capitolul IV din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova.

În acord cu art. 4 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

Art. 5 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 stabilește că, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

Conform art. 20 alin.(1) lit. f) din Legea privind finanțele publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25.07.2014, Ministerul Finanțelor este autoritatea publică centrală în domeniul finanțelor publice și asigură gestionarea mijloacelor financiare ale bugetelor componente ale bugetului public național prin contul unic trezorerial și prin alte conturi deschise în Banca Națională a Moldovei și în instituțiile financiare, administrează bugetul de stat și monitorizează executarea celorlalte bugete componente ale bugetului public național.

În temeiul art. 2 alin. (7) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011, organul care reprezintă statul în instanțele de judecată în cazul în care este înaintată o acțiune

civilă pentru repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen a hotărârii judecătorești este Ministerul Justiției.

În conformitate cu art. 2036 alin.(1) și (2) din Codul civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri.

Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

Articolul 2037 alin. (1) și (2) din Codul civil prevede că, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.

Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate.

La caz, potrivit circumstanțelor stabilite de către instanțele ierarhic inferioare, Harti Lidia este judecată un timp foarte îndelungat fiind obligată să se prezinte la mai multe ședințe judiciare în deferite sedii ale instanțelor de judecată, ședințele de judecată au fost amânate și din cauza neprezenței apelantei, însă ședințele din data de 27.01.2016, 26.07.2017, 10.05.2018, 18.12.2018, 30.09.2019, 06.11.2019 și 19.04.2021 nu au avut loc pe motivul aflării judecătorului Serghei Papuha în concediu medical/anual de odihnă, imposibilitatea formării completului (lipsa grefierului) precum și participarea judecătorului în cadrul ședinței CSM (1 ședință) sau în cadrul seminarului (1 ședință), precum și neprezentarea probelor acuzației, iar într-un caz, contrar voinței reclamantei, la insistența procurorului și părții vătămate s-a amânat ședința judiciară pentru ca inculpata să se împace cu presupusa partea vătămată.

Despre faptul încălcării termenului rezonabil, Harti Lidia și reprezentantul acesteia, avocatul Mocanu Serghei, au sesizat în mod legal instanța de judecată și Procuratura Generală, fapt ce se atestă din materialele cauzei.

La fel, este de remarcat și înaintarea de către Harti Lidia a unei cereri de accelerare a procedurii de judecare a cauzei la data de 17 mai 2021. Totodată, rezultă că la cererea Lidei Harti ședința din data de 03.05.2016 nu a avut loc, fiindcă a fost internată în spital, în staționar.

Astfel, la caz, deși instanțele de judecată au demonstrat diligență în gestionarea cauzei, exprimată prin fixarea termenelor de judecare în intervale de timp rezonabile, totuși, aceste acțiuni sunt oarecum acoperite de faptul tolerării comportamentului admis de toți participanții la proces, în sensul acceptării în repetate rânduri a solicitărilor de amânare a ședințelor de judecată. Aceste circumstanțe, de rând cu cele cu privire la admiterea unor pauze îndelungate pe motivul examinării recursurilor asupra încheierilor primei instanțe, trimiterea de către instanța de apel spre rejudecare a fondului cauzei, de fapt au favorizat în mare

parte judecarea îndelungată a cauzei. Astfel, examinarea procesului penal a durat din data de 14 iulie 2015 și până la moment, adică peste 6 ani la momentul înaintării prezentei acțiuni numai în instanța de fond.

Reieșind din circumstanțele expuse, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, consideră corectă soluția instanței ierarhic inferioare prin care a constatat încălcarea dreptului reclamantei Harti Lidia la examinarea în termen rezonabil a procesului penal. Doar că, suma de 100 000 de lei încasată cu titlu de prejudiciu moral, este una excesivă și disproporționată în raport cu criteriile reținute și principiul echității și care urmează a fi micșorată până la suma de 40 000 de lei, luând în considerare specificul cauzei, aici fiind relevante constatările în cauza Curții Europene a Drepturilor Omului – Cocchiarella v. Italia [MC] (nr. 64886/01, §§ 143-147, 29 martie 2006, în care Curtea accepta o suma care reprezintă doar 45% din suma pe care ar fi acordat-o Curtea însăși, în mod normal, în condițiile în care instanța națională recunoaște existența încălcării.

La acest capitol, instanța de recurs reține că, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. În temeiul Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, iar cuantumul despăgubirilor trebuie în așa fel stabilit, încât să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimă.

Practica judiciară denotă că, aprecierea prejudiciului moral se face în raport cu criteriile amintite anterior, adică comportamentul părților, miza pentru reclamant, durata procedurii judiciare, precum și obligatoriu principiul general al echității, iar suma apreciată să nu fie vădit disproporționată cu sumele acordate de Curtea Europeană.

Totodată, completul de judecată evidențiază că, sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă pe seama reclamantului și se apreciază individual pentru fiecare caz, luându-se în considerare argumentele ambelor părți în proces și excluzându-se pretenții excesive și vădit exagerate.

Prin prisma celor enunțate și ținând cont de criteriul echității, care presupune că despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale și echitabile, adică trebuie stabilite în așa fel, încât să asigure efectiv o compensare suficientă și nicidecum exagerată a prejudiciului moral cauzat, fiind menținut echilibrul între daunele efectiv pricinuite de persoana vinovată și suma acordată, instanța consideră că suma de 40 000 de lei va constitui o satisfacție echitabilă pentru reclamant în circumstanțele cauzei.

Alte argumente invocate de recurenți, în susținerea poziției sale, nu pot fi reținute de către instanța de recurs, deoarece se combat cu cele invocate supra și se axează pe circumstanțele care au fost constatate și elucidate pe deplin de instanțele ierarhic inferioare.

Implicit, instanța de recurs a punctat doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze, ceea ce este admisibil prin prisma jurisprudenței CtEDO (a se vedea

cauza García Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; Moreira Ferreira vs Portugalia (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84).

Coroborând circumstanțele ce preced, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție va respinge recursul declarat de către Harti Lidia, reprezentată de avocatul Mocanu Serghei și va admite recursul declarat de către Ministerul Justiției, cu modificarea deciziei în partea reparării prejudiciul moral, prin micșorarea cuantumului acestuia, în rest va menține decizia din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) și e) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Harti Lidia, reprezentată de avocatul Mocanu Serghei.

Se admite recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Se modifică decizia din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Harti Lidia împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil și încasarea prejudiciului moral, în partea pretenției cu privire la încasarea despăgubirii morale, după cum urmează:

Se încasează din contul bugetului de stat, gestionat de Ministerul Finanțelor, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul Lidiei Harti – 40 000 (patruzeci mii) de lei, cu titlu de despăgubiri morale.

În rest, decizia din 16 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, se menține.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

judecători

Oxana Parfeni

Aliona Donos

Sergiu Daguța

Ion Malanciuc